

Sammen for fremtidens bibliotek: Erfaringer og læringspunkter fra VIRAK-konferansen 2025

Best practice article

Mari Hopland^{a*}, Torunn Skofsrud Boger^b, Karianne Albrigtsen Aam^c, Ellen Hermanrud^a og Geir Arne Rosvoll^d

^aUniversity of South-Eastern Norway, ^bØstfold University College, ^cCounty Library of Akershus, Buskerud and Østfold and ^dNorwegian University of Life Sciences

Abstract

The VIRAK Conference 2025 was organized through a collaboration between the University of South-Eastern Norway, the Norwegian University of Life Sciences, Østfold University College and the County Library of Akershus, Buskerud and Østfold. Initiated by the county library, the cross-sector partnership aimed to strengthen regional and national library cooperation and support the objectives of the Utsyn White Paper. This initiative led to a formal cooperation agreement between public, school, and academic libraries, with the conference as a concrete outcome. The main purpose of the conference was to examine the role of academic libraries in higher education and society, particularly in interaction with other types of libraries. At the same time, the organizers sought to build competence and strengthen collaboration among themselves. Cross-sector cooperation shaped both the planning process and several program elements. The program included the topics “Academic and Public Libraries” and “From Secondary School to First-Year Student”, featuring presentations that showcased diverse forms of cross-sector collaborations. In this article, we highlight key perspectives from both the development and execution of the conference, outline lessons learned, and point to opportunities for further collaboration. We describe how the organizers worked toward the stated goals and present findings from surveys completed by participants and organizers. Survey responses indicate that the goals are viewed as both relevant and important, and the collaborating institutions plan to continue several initiatives that emerged from the conference.

Keywords: *collaboration, higher education, library development, academic libraries, county libraries*

Nøkkelord: *samarbeid, høyere utdanning, bibliotekutvikling, fagbibliotek, fylkesbibliotek*

*Contact: mari.hopland@usn.no

Innledning

VIRAK-konferansen er et nasjonalt møtested for bibliotek i universitet, høyskoler og forskningsinstitusjoner i Norge, i regi av UHR-Bibliotek¹. I 2025 ble konferansen arrangert i Drammen 4.–5. juni, som et felles initiativ fra Universitetet i Sørøst-Norge (USN), Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Høgskolen i Østfold (HiØ) og Fylkesbiblioteket i Akershus, Buskerud og Østfold. Det var første gang et fylkesbibliotek var med som arrangør av VIRAK-konferansen. Konferansen hadde 292 deltakere. Flertallet av deltakerne kom fra universitets- og høyskolebibliotek, men folkebibliotek, skolebibliotek, fagbibliotek og fylkesbibliotek var også representert.

Samarbeidet om konferansen sprang ut av arrangørenes pågående prosess med å bygge mer forpliktende relasjoner på tvers av bibliotektyper. I 2023 etablerte de en samarbeidsavtale med formål “å styrke samarbeidet mellom folkebibliotekene, universitets- og høyskolebibliotekene, bibliotek i videregående skole og fylkesbiblioteket. Avtalen skal være et verktøy for at bibliotekene, deres eiere, kommuner og fylkeskommuner kan arbeide sammen om å nå felles mål” (Viken fylkeskommune, 2023). Ambisjonen var å styrke både det regionale og nasjonale biblioteksamarbeidet, samtidig som arrangørene ønsket å bidra til å oppfylle målsettingene i regjeringens Utsynsmelding (Meld. St. 14 (2022-2023)) om at bibliotekene forventes å levere kunnskaps- og ferdighetstjenester av høy kvalitet og at de er viktige digitale og fysiske førstelinjetjeneste mot brukere.

Konferansen arrangeres for å inspirere til kunnskapsdeling og skape bedre bibliotekstjenester i universitets- og høyskolebibliotekene (UH-bibliotekene). Styringsgruppa for VIRAK-konferansen 2025 satte som mål for arbeidet med konferansen å vende blikket utover og framover for å se UH-bibliotekenes rolle i høyere utdanning, i sammenheng med andre bibliotektyper og UH-bibliotekenes rolle i samfunnet. Arrangørene ønsket samtidig å bygge kompetanse og samarbeid seg imellom (Universitetet i Sørøst-Norge, 2025, s. 4).

I arbeidet med VIRAK 2025 jobbet arrangørene derfor mot to samtidige samarbeidsmål. Samarbeidsmål 1 var å se på UH-bibliotekene i sammenheng med andre bibliotektyper og i samfunnet generelt, med begrunnelse i bibliotekenes felles samfunnsoppdrag. Samarbeidsmål 2 var å bedre samarbeidet mellom de tre UH-bibliotekene og fylkesbiblioteket. Konferansen kan dermed forstås som både et praktisk arrangement og et symbol på denne formen for sektorsamarbeid.

Samarbeidsmål 1 setter samarbeid og ulike bibliotektyper i en større sammenheng. Bibliotek står overfor komplekse samfunnsutfordringer, som håndtering av desinformasjon og utvikling av kildekritiske ferdigheter i befolkningen. Folkebibliotek, skolebibliotek, UH-bibliotek, fagbibliotek og fylkesbibliotek har overlappende brukergrupper og et felles ansvar for å bygge digital og kunnskapsbasert beredskap. Arrangørene mener at samarbeid mellom bibliotektyper er en forutsetning for å kunne løse disse samfunnsoppdragene.

---

¹ Universitets- og høyskolerådet (UHR) har en strategisk enhet, UHR-Bibliotek, som driver strategisk og koordinerende arbeid for bibliotek- og informasjonstjenester ved norske universiteter og høyskoler (Universitets- og høyskolerådet, u.å.).

VIRAK 2025 inviterte derfor flere bibliotektyper til å levere bidrag, og det viste at temaer knyttet til kunstig intelligens, kildetillit og kritisk tenkning ble opplevd som relevante på tvers av typer bibliotek. Når biblioteksektoren jobber sammen, kan bibliotekene framstå med større tyngde i møte med myndigheter og utdanningssektoren, og lettere oppnå politisk gjennomslag for felles satsinger.

Samarbeid mellom bibliotekene er også nødvendig for utviklingen av sømløse tjenester for brukerne. Studentene i høyere utdanning er tidligere elever i videregående skole, og mange av disse har folkebibliotek som sin primære arena for lesing og kulturtilbud. Samarbeid mellom bibliotek kan bidra til bedre overgangsordninger, der informasjonskompetanse blir kontinuerlig videreutviklet.

Organiseringen av arbeidet fram mot konferansen ble gjort ut fra samarbeidsmål 2, et ønske om å styrke samarbeidet mellom de deltagende bibliotekene, ved å få til endring som et produkt av den læring som ble gjort undervegs (Irgens, 2011, s. 90).

I denne artikkelen undersøker artikkelforfatterne hvordan de to samarbeidsmålene for VIRAK 2025 kom til uttrykk i planlegging og program, og hvilke erfaringer og læringspunkter vi ser kan bidra til å forme fremtidens samarbeid på tvers av biblioteksektorer. Først beskriver vi biblioteksektoren i Norge, hvilke utfordringer den står overfor og hvordan konferansens innhold ble plassert i denne konteksten. Deretter ser vi hvilke læringspunkter vi som samarbeidspartnere og arrangører kan trekke ut av deltakernes evaluering og fra egen prosjektevaluering. Vi diskuterer deretter evaluering ut fra et læringsperspektiv. I konklusjonen kommer en oppfordring til videre samarbeid.

Biblioteksektoren og VIRAK 2025

Biblioteksektoren i Norge står i dag overfor flere samtidige utfordringer: økonomi, rask teknologisk utvikling, økende behov for samarbeid om digitale ressurser, og krav til mer helhetlige tjenester for brukerne på tvers av livsløp, fra videregående skoler og inn i høyere utdanning. For bibliotek i kommunesektoren er en stadig mer presset økonomi den største utfordringen. 40 prosent av kommunene oppgir at det vil bli kutt i bibliotekbudsjettene. Over halvparten av kommunene angir at de da kutter i stillinger, mens 25 prosent vil kutte i bibliotekets åpningstider (Holmboe, L. E., & Kleppe, B., 2025, s. 18). Samtidig er det en politisk forventning om at bibliotekene skal bidra til å styrke kritisk tenkning og kildebruk i møte med desinformasjon og kunstig intelligens. Dette er understreket i Totalberedskapsmeldingen, hvor det påpekes at “en godt opplyst befolkning, med god tilgang på kunnskap om og forankring i egen kulturell identitet, vil ha bedre muligheter til å ta gode valg for seg selv og sitt nærsamfunn i en krisetid.” Bibliotekene spiller en viktig rolle for “befolkningens mulighet og evne til å være opplyst og kritisk tenkende, finne mening og innsikt i tilværelsen, og være åpne og søkende for løsninger og muligheter.” (Meld. St. 9 (2024-2025), s. 90).

VIRAK-konferansen 2025 ble plassert i denne konteksten. Hovedtemaet var UH-

bibliotekenes rolle i utdanning og samfunn, med vekt på samspill med folkebibliotek og skolebibliotek. Flere innledere tok for seg både felles utfordringer og muligheter knyttet til overgangsfaser, studentenes informasjonskompetanse, og behovet for å utvikle en mer felles forståelse av bibliotekets samfunnsrolle. Konferansen hadde 47 faglige programposter, hvorav åtte handlet om samarbeid mellom bibliotektyper eller andre bibliotektyper enn UH-bibliotek.

Læringspunkter fra deltakernes evaluering av VIRAK 2025

292 deltakere fikk tilsendt evalueringsskjema med ti spørsmål etter konferansen. 188 deltakere svarte. 86 prosent av respondentene kommer fra universitets- eller høyskolebibliotek. De øvrige deltakerne består av en variert gruppe som inneholder studenter og fagpersoner fra fylkesbibliotek, skolebibliotek og folkebibliotek.

I dette avsnittet går vi gjennom evalueringen og trekker ut sentrale læringspunkter. Evaluering av konferansen viser at samarbeid mellom bibliotektyper er nødvendig og utfordrende. Flere av deltakerne understreket hvordan overgangen fra videregående skole til høyere utdanning krever tettere dialog mellom sektorer:

“Veldig flott at programmet rommet overgang mellom vgs og høyere utdanning (fra elev til student). Det er nyttig og viktig å skape bedre samarbeid mellom ulike bibliotektyper”

“Det var veldig flott at dere hadde et eget løp for overgangen mellom vgs og universitet og høyskole. Det er mange fellestrekk mellom de ulike delene av biblioteksektoren og vi har mye å lære av hverandre. Jeg har tro på at enda flere skolebibliotekarere kan være interesserte neste gang. Fortsett å lage program som favner på tvers!”

“Dette var svært relevant for meg som skolebibliotekar i vgs. Jeg ser viktigheten av jobben jeg legger ned i undervisning i informasjonskompetanse, og å bidra til å gjøre elever studieforberedte. Den sterke silotenkningen mellom nivåene innenfor utdanning kan en møteplass som VIRAK bidra til å endre. Dette ble veldig tydelig i hovedbolken om overgangen fra elev til student”

“Kjempefint med et møtepunkt mellom de ulike bibliotektypene”

VIRAK 2025 demonstrerte dermed hvordan samarbeid på tvers virker: både som brobygger, men også som sted hvor motsetninger og sektorspesifikke prioriteringer kommer til syne.

Tilbakemeldingene på den samlede opplevelsen av VIRAK 2025 er generelt svært positive. 92 prosent melder at de er fornøyde eller svært fornøyde med VIRAK 2025. Det faglige programmets relevans for deltakerne får også positiv vurdering. 86 prosent av deltakerne vurderer programmet som relevant eller svært relevant.

Når det gjelder hva deltakerne fikk mest utbytte av under VIRAK, er det faglige foredrag og workshops i parallellsesjoner som peker seg ut med 37 prosent av svarene. 27 prosent fikk mest utbytte av hovedforedragene, og 27 prosent mente nettverksbygging og sosialt samvær var viktigst.

Siste spørsmål i deltakerevalueringen var «Har du andre tilbakemeldinger eller innspill?». 60 deltakere valgte å kommentere, og syv av svarene er relevante for å undersøke hvordan VIRAK-konferansen fungerte ut fra samarbeidsmål 1, å se UH-bibliotek i sammenheng med andre bibliotektyper og i samfunnet generelt, med begrunnelse i bibliotekenes felles samfunnsoppdrag. En respondent svarte at samarbeid bør være tema på andre konferanser: «Jeg har ikke behov for å lære om ulike bibliotektyper på VIRAK. Dette er konferansen for oss som jobber i UH-sektoren. Det er tragisk hvis denne blir tatt ifra oss.» Seks respondenter svarte at de satt spesielt pris på at VIRAK-konferansen inviterte til samarbeid mellom bibliotektyper, med uttalelser som «Kjempefint med et møtepunkt mellom de ulike bibliotektypene» og «Den sterke silotenkningen mellom nivåene innenfor utdanning kan en møteplass som VIRAK bidra til å endre».

Tilbakemeldingene fra deltakerne på konferansen illustrerer de ulike perspektivene ansatte i biblioteksektoren har på samarbeid. På den ene siden vektlegges behovet for at konferansen primært skal være en arena for UH-bibliotekene, med tema forskningsstøtte, formidling og de mange nye oppgavene som sektoren står overfor. For disse deltakerne er det avgjørende å ha et rom for faglig fordypning og kunnskapsdeling i en kontekst som er tett knyttet til universitet- og høgskolesektorens særegne utfordringer. Disse deltakerne uttrykker en bekymring for at konferansen kan miste sin kjernefunksjon og verdi for ansatte i UH-bibliotek, dersom for mye plass vies til andre bibliotektyper.

På den andre siden løfter flere av deltakerne fram viktigheten av samarbeid på tvers av bibliotektyper og utdanningsnivåer. Det pekes på hvor givende det har vært å se på overgangen fra videregående elev til student, et felt som binder sammen skolebibliotek, folkebibliotek og UH-bibliotek. Tverrsektorielle møteplasser, som denne konferansen, oppleves som relevante og fremtidsrettede, særlig fordi de adresserer felles målgrupper og utfordringer som informasjonskompetanse og kildekritikk. Flere uttrykker ønske om at konferansen nettopp skal være et samlingspunkt der sektorer kan lære av hverandre, også med tanke på å bryte ned silotenkning og utvikle felles strategier.

VIRAK 2025 hadde i all hovedsak deltakere fra universitets og -høgskolesektoren. 80 prosent av innleggene på konferansen var rettet direkte mot virksomhet i universitets- og høgskolebibliotek. Likevel svarte deltakere fra andre bibliotektyper at det var viktig for dem å bli invitert inn, og også lærerikt å følge programmet som ikke var rettet spesielt mot samarbeid eller andre bibliotektyper.

Prosjektevalueringen

26 deltakere i prosjektorganisasjonen fikk tilsendt evalueringsskjema etter konferansen. 21 deltakere svarte på 23 spørsmål. 5 av 7 i prosjektledelsen svarte, og 16 av 19 prosjektmedarbeidere.

I hovedsak gir evalueringen inntrykk av fornøyde prosjektdeltakere med tanke på samarbeidsmål 2, bedre samarbeid mellom de tre UH-bibliotekene og fylkesbiblioteket. 80

prosent svarer god og 20 litt god på spørsmål om å vurdere prosjektets organisering og samarbeidet internt. 95 prosent svarer god og 5 prosent litt god på om konferansen skaper bedre bibliotek tjenester i universitet og høyskoler og bygger kompetanse og samarbeid på tvers av de fire bibliotekene. Samtidig ser det ut til at prosjektledelsen er mer positive enn prosjektmedarbeiderne til organisering, planlegging og samarbeid. 100 prosent i prosjektledelsen svarte god på disse spørsmålene, mens blant prosjektmedarbeiderne var fordelingen 75 prosent god og 25 prosent litt god.

På spørsmål om samarbeidsmål 1, "Hvordan vil du vurdere konferansen opp mot målet om å se UH-bibliotek i sammenheng med andre bibliotektyper og samfunnet i sin helhet?", er svarene mer delt. Her svarer 60 prosent god, 30 prosent litt god og 10 prosent litt dårlig. På dette spørsmålet er prosjektmedarbeiderne litt mer fornøyd enn prosjektledelsen.

I evalueringen var det mulig å kommentere i fritekst på alle spørsmålene. I datagrunnlaget er det 117 kommentarer. Mange kommentarer handlet om praktiske ting rundt organisering og gjennomføring av konferansen. Omtrent halvparten av kommentarene handlet om samarbeid. 65 prosent av disse kommenterer på at det opplevdes nyttig og lærerikt å jobbe med samarbeid mellom bibliotektyper, mens et fåtall av kommentarene var mer negative til denne måten å jobbe med samarbeid mellom bibliotektyper.

For å vise både bredden og dybden i prosjektdeltakernes engasjement rundt samarbeid mellom bibliotektyper og VIRAK 2025 gjengir vi noen av sitatene fra evalueringen.

Sitater om samarbeid i prosjektet:

"Utfordrende med folk fra fire institusjoner som skal bli kjent og komme fram til tema og hvordan konferansen skal legges opp." (Prosjektmedarbeider)

"Gode folk å samarbeide med, lært mye av hverandre og blitt litt mer kjent. Nyttig for videre samarbeid." (Prosjektmedarbeider)

"Konferansen ville vært for stor for hver enkelt, men i felleskap lar det seg gjøre gjennom stor felles innsats og godt forarbeid." (Prosjektledelse)

Sitater om samarbeid mellom bibliotektyper:

"Samarbeid med andre bibliotek er helt nødvendig, men også krevende. Litt berg-og-dalbane hører med, men er i seg selv en viktig læring." (Prosjektmedarbeider)

"For UH-bibliotekene tenker jeg det er mange, litt usikre på samarbeid med fylket?" (Prosjektmedarbeider)

"Å kunne se hverandres egenart og samtidig initiere samarbeid på tvers, vil nå bli enklere enn før" (Prosjektledelse)

"Bibliotektyper er like og ulike. Vi har godt av å høre om andre arbeidshverdag og se hvor like og ulike vi er. Samarbeid er nyttig og utfordrende, ulik kultur og erfaring med å arrangere slike

arrangement vil skape misforståelser, utfordringer og frustrasjon. Men også få en til å nettopp lære dette og se det på en annen måte og få gjort ting enda bedre.” (Prosjektmedarbeider)

“Her er det gjort et solid arbeid med å sette UH-bibliotekene inn i sammenheng med andre bibliotektyper og samfunnet i sin helhet. Det er likevel slik at tyngdepunktet i denne konferansen fortsatt ligger nok mot UH-sektorens egne bibliotek, brukere og behov. Dette er helt naturlig, men denne konferansen har lyktes i å utvide horisonten på en måte som ikke er gjort tidligere og som trolig gi ringvirkninger for framtidige konferanser nå det gjelder samhandling, politikk og samfunnsutvikling.” (Prosjektledelse)

Samarbeidet om konferansen hadde to samarbeidsmål. 1, som var å se UH-bibliotekenes rolle i høyere utdanning i sammenheng med andre bibliotektyper og UH-bibliotekenes rolle i samfunnet og 2, som var å arrangere konferanse og utvikle samarbeidet mellom de samarbeidende institusjonene. Evalueringen viste at prosjektmedarbeiderne mener at de har delvis lyktes med samarbeidsmål 1 og har høy måloppnåelse på samarbeidsmål 2.

Noen uttrykker at de skulle ønske at konferansen hadde flere bidrag og deltakere fra andre bibliotektyper. Den generelle opplevelsen er at det ble gjort et solid arbeid med å sette UH-bibliotekene inn i sammenheng med andre bibliotektyper og samfunnet i sin helhet. Det faglige tyngdepunktet for konferansen var UH-sektorens egne bibliotek, brukere og behov, og tilbakemeldinger fra flere er at konferansen også lyktes med å utvide horisonten på en måte som ikke er gjort tidligere.

Diskusjon

VIRAK 2025 illustrerer behov for og utfordringer med samarbeid mellom bibliotektyper.

Vi har sett på hva deltakerne mente om å invitere inn flere bibliotektyper på VIRAK 2025, og hvordan det har vært å samarbeide mellom fire institusjoner fra to bibliotektyper om å arrangere en konferanse som skulle fremme samarbeid på tvers av biblioteksektoren. Vi diskuterer om dette er læring som kan bidra til å forme fremtidens samarbeid på tvers av biblioteksektoren.

Et sentralt tema på VIRAK 2025 var viktigheten av å lette overgangen fra videregående skole til høyere utdanning. Flere foredrag viste tydelig at arbeidet med informasjonskompetanse og tilgang til nødvendige ressurser må koordineres mer effektivt. Samarbeid på tvers av bibliotektypene kan bidra til å møte disse utfordringene ved å jobbe sammen for mer integrerte tjenester som støtter brukere gjennom deres utdanningsløp.

Funnene fra evalueringen indikerer at sektorsamarbeid ses både som nødvendig og utfordrende av deltakerne. Det er verdt å trekke fram at nesten ti prosent av deltakerne på VIRAK 2025 rapporterte at de under konferansen lærte noe nytt om andre bibliotektyper. Dersom vi legger til grunn at mange av deltakerne ikke primært deltok på VIRAK 2025 for å tilegne seg kunnskap om andre bibliotektyper, kan dette funnet indikere at konferanser og samarbeidsforum som dette kan øke forståelsen og respekten for de ulike rollene bibliotekene

spiller i samfunnet.

Vi så at medlemmer fra prosjektledelsen var mer positive enn prosjektmedarbeiderne til organisering, planlegging og samarbeid. Det kan henge sammen med hvordan førstnevnte gruppe så på selve prosjektorganiseringen som et virkemiddel for økt samarbeid og samarbeidsmål 2. I så fall er det viktig i fremtidige samarbeid mellom ulike bibliotektyper å understreke at både et vellykket resultat og læringen i det å samarbeide underveis har verdi for deltakerne.

Det er ikke alltid enkelt å være en del av et større arbeid hvor målet er både gjennomføringen av en konferanse og læring og samarbeid underveis. Dobbelkretslæring (Irgens, 2011, s. 98) beskriver læring i organisasjoner på ulike nivåer. Prosjektet møtte utfordringer underveis. Utfordringer og problemer knyttet til ansvar og oppgaver kunne ikke løses slik de ulike arrangørinstitusjonene var vant til. Den enkleste løsningen er ofte å holde på grunnleggende forutsetninger og kjente måter å løse utfordringer på. Dette er enkeltkretslæring. Dette ble utfordret i arbeidet med å utvikle konferansen og arrangørene var avhengig av å klare å møte disse utfordringene og løse dem på andre og nye måter. Selv om flere prosjektmedarbeidere fant det utfordrende å bli kjent med folk fra fire institusjoner og komme fram til felles tema, har prosjektorganiseringen gitt ideer og muligheter til videre samarbeid og nytenking. Arrangørinstitusjonene har vist seg å være nysgjerrige på nye løsninger. Evalueringen fra selve prosjektorganisasjonen er dermed blitt et viktig ledd for at de fire institusjonene som deltok, skal klare å skape den ekstra kretsen som danner dobbeltkretslæring, hvor den ekstra kretsen går tilbake til de grunnleggende forutsetningene for måten å gjøre ting på, og hvor det settes spørsmål ved hvorfor (Irgens, 2011, s. 98). Arrangørene måtte innom denne ekstra kretsen, altså "dobbelkretslære", for å klare å løse de utfordringene som kom underveis. Læring i et organisasjonsperspektiv retter seg mot endring av atferd og er særlig viktig for det Irgens (2011, s. 99) kaller metalæring, altså det som må til for å bli en lærende organisasjon.

Et suksesskriterium for at arrangørinstitusjonene skal klare å holde et kontinuerlig fokus på læring og kunnskapsutvikling framover, er at vi fortsetter å identifisere samarbeidspunkter og ha god forankring i ledelsen i de fire institusjonene (Filstad, 2010). Det ser vi av det påbegynte arbeidet hvor arrangørinstitusjonene bygger forpliktende relasjoner på tvers av bibliotektyper. I et avsluttende seminar diskuterte VIRAK-arrangørene fire konkrete forslag til tema for videre samarbeid i Samarbeidsforum. Temaene, som ble identifisert ut fra tilbakemeldinger fra og diskusjoner under VIRAK, var leseferdighet, overgangen mellom videregående og høyere utdanning, kunstig intelligens og samarbeid om Bibliotekdagene i Akershus, Buskerud og Østfold.

Et annet suksesskriterium er at de fire institusjonene klarer å skape et praksisfellesskap på tvers av institusjonene. Et praksisfellesskap kan være uformelt, og vokse fram ut fra felles faglig interesse og motivasjon. Praksisfellesskapet kan fungere som en fleksibel organisering på tvers av institusjonene, og som en motivator for medarbeiderne. Ved å tilrettelegge for utfordrende arbeidsoppgaver og refleksjon for ny kunnskap, vil læring kunne skje også framover (Nesheim & Olsen, 2011, s. 64). Praksisfellesskapet som oppsto i samarbeidet om å

arrangere VIRAK består av forståelse for hverandre og hvordan arrangørene kan bruke kompetanse og faglige styrker framover. Det består også av felles tillit til hverandre, mer enn det handler om å skape en felles praksis, eller ren nettverksbygging. I fortsettelsen for dette praksisfellesskapet krever det at det legges til rette for kunnskapsdeling, at alle har tillit til hverandre og tar et felles ansvar for læringen og kunnskapsdelingen, slik Filstad (2010) beskriver det.

Flere av funnene fra både konferansen og evalueringene viser positive erfaringer rundt samarbeidsmål 1, og vi ser at samarbeid mellom bibliotektyper åpner for gjensidig kompetanseheving. Skolebibliotekene bidrar med sin kunnskap om elevers informasjonskompetanse og læringsstrategier på videregående nivå, mens UH-bibliotekene kan tilføre erfaring fra forskningsstøtte og akademisk skriving. Folkebibliotekene kan tilføre et bredere perspektiv på leselyst, livslang læring og samfunnsutvikling. Denne typen erfaringsutveksling gjør det mulig å se bibliotekets rolle i et helhetlig livsløpsperspektiv, og bidrar til bedre koordinering av opplæringstilbud og kompetanseheving på tvers av alder og utdanningsnivå.

Vi ønsker å bruke erfaringene fra prosjektet og konferansen til å forme framtidens samarbeid på tvers av biblioteksektoren. Vi har erfart at fire institusjoner - med ønske om å samarbeide og med felles mål - opplevde noen utfordringer når ulike bibliotektyper med forskjellig bakgrunn og forutsetninger skulle fungere som en prosjektorganisasjon. Disse utfordringene kan være med på å forklare hvorfor vi ser såpass lite av denne typen samarbeid, og hvorfor det kan oppleves lettere å velge å ikke samarbeide. Læringspunktene fra samhandlingsmål 2 vil vi selv bruke i videre samarbeid, og vi ønsker å dele erfaringene slik at flere kan få til liknende og mer effektive samarbeid.

Konklusjon og oppfordring til å tenke samarbeid på tvers av sektorer

VIRAK-konferansen 2025 er en erkjennelse av at samarbeid er en forutsetning for å løse bibliotekenes samfunnsoppdrag. Overgangene mellom utdanningsnivåene krever tettere koordinering av informasjonskompetanse, tilgang til ressurser og brukerstøtte. Konferansen illustrerer hvordan bibliotekfeltet omstiller seg til nye samfunnsutfordringer, særlig knyttet til digitalisering og kunstig intelligens. For eksempel ble kildetillit og kritisk informasjonsbruk løftet frem av deltakere som særlig viktige og relevante punkter. Dermed blir spørsmålet ikke bare hva bibliotekene samarbeider om, men hvordan.

Det er krevende, nyttig og lærerikt å samarbeide med andre institusjoner og bibliotektyper om et konkret prosjekt. Samarbeidet ga merverdi for alle involverte, selv om det også kunne oppleves som merarbeid. Det uformelle praksisfellesskapet på tvers av arrangørinstitusjonene har bidratt til videre samarbeid som styrker læring og utvikling av bibliotekene.

Samarbeidsinstitusjonene bygger videre på erfaringene fra konferansen, og har blant annet identifisert områder som bruk av kunstig intelligens, leseferdighet og overgangen mellom

videregående og høyere utdanning som konkrete samarbeidspunkter framover. Vi ser dette som dobbelkretslæring i prosjektorganisasjonen, og bruker læringen fra dette prosjektet til å finne nye områder for samarbeid.

Overfører vi læringen fra samarbeidsmål 2, å styrke samarbeidet mellom Fylkesbiblioteket ABØ, HiØ, NMBU og USN til andre prosjekt og samarbeid med andre organisasjoner, gir dette ringvirkninger for samhandling, politikk og samfunnsutvikling. Dette vil gjelde for framtidige konferanser og samarbeidsmål 1, at vi i større grad ser UH-bibliotekene i sammenheng med andre bibliotektyper og samfunnet generelt.

Vi mener UH-bibliotek, fagbibliotek, skolebibliotek og folkebibliotek har felles samfunnsoppdrag. Biblioteksektoren trenger flere møteplasser som VIRAK-konferansen 2025, der ulike bibliotektyper samles for å se på felles utfordringer. Bibliotek av alle typer kan jobbe sammen, slik at befolkningen er godt i stand til å tenke kritisk, at de har motstandskraft mot desinformasjon og klarer å ta de gode valgene for seg selv og lokalsamfunnet sitt. Vi mener at samarbeid er helt nødvendig for at bibliotekene sammen skal være med på å styrke "befolkningens mulighet og evne til å være opplyst og kritisk tenkende, finne mening og innsikt i tilværelsen, og være åpne og søkende for løsninger og muligheter." (Meld. St. 9 (2024-2025), s. 90)."

Med denne artikkelen håper vi å kunne bidra til å fortsette å sette samarbeid på agendaen, og inspirere til andre og flere typer samarbeid på tvers i biblioteksektoren.

Litteraturliste

- Filstad, C. (2010). Suksesskriterier for etablering av en sterk læringskultur. *Magma*, 13(3).
- Holmboe, L. E., & Kleppe, B. (2025). *Kutt, kutt, kutt over hele linja* (Rapport nr.: 914). <https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/kutt-kutt-kutt-over-hele-linja/4622/>
- Irgens, E. J. (2011). *Dynamiske og lærende organisasjoner: Ledelse og utvikling i et arbeidsliv i endring*. Fagbokforlaget.
- Meld. St. 14 (2022-2023). Utsyn over kompetansebehovet i Norge. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-14-20222023/id2967608/>
- Meld. St. 9 (2024-2025). *Totalberedskapsmeldingen: Forberedt på kriser og krig*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-9-20242025/id3082364/>
- Nesheim, T., & Olsen, K. M. (2011). Kunnskapsdeling i en kompleks organisasjon. *Magma*, 14(3). <https://old.magma.no/kunnskapsdeling-i-en-kompleks-organisasjon>
- Universitetet i Sørøst-Norge. (2025). *Styringsdokument: VIRAK 2025: Slik former vi framtida*. (Sak: 25/03694)
- Universitets- og høyskolerådet. (u.å.). UHR-Bibliotek. Hentet 25. september 2025, fra <https://www.uhr.no/strategiske-enheter/fellesstrategiske-enheter/uhr-bibliotek/>
- Viken fylkeskommune. (2023). *Avtale for samarbeidsforum for bibliotek i Viken*. (Sak: 2023/30034).